

Kotouttamisohjelmaluonnos

2023-2025

KH 19.6.2023

KV 28.8.2023

Sisällysluettelo

Johdanto	3
2. Kotouttamistyön tehtävät	3
3. Kotouttamisohjelmaa ohjaavat lait ja ohjelmat	4
3.2 Laki kotoutumisen edistämisestä	4
3.3. Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategia	5
3.4. Ruskon kunnan tavoitteet	5
4. Pakolaisten vastaanotto kuntaan ja maahanmuuton tilanne	5
5. Kunnan palvelut kotoutumisen tukena	6
5.1 Ohjaus ja neuvonta	6
5.2 Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma	6
5.3. Tulkkaukset	8
5.4 Asuminen	8
5.5 Varhaiskasvatus ja esiopetus	9
5.6 Perusopetus	10
5.7 Perusopetuksen jälkeinen koulutus	10
5.8 Kotoutumista edistävä koulutus ja ammatillinen koulutus	11
5.9 Suomen kielen opetus	11
5.10 Vapaa-ajan palvelut	11
6. Sosiaali- ja terveystieteelliset palvelut	12
7. Yhteistyö eri toimijoiden kanssa	13
7.1 Yhteistyöverkostot	13
7.2. Työllisyyspalvelut	14
7.3 Seurakunnat	15
7.4 Kolmas sektori, vapaaehtoistoiminta ja järjestöt	15
7.5 Kunnan tehtävät ja vastuut	15
8. Hyvien väestösuhteiden edistäminen	17
9. Kotouttamisohjelman toteutus ja seuranta ja ajan tasalla pitäminen	17
Liitteet	17
Liite 1 Keskeisiä käsitteitä	17
Liite 2 Työnjako maahanmuuttoasioissa	19

Johdanto

Lain (1386/2010) mukaisesti kunnan on kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi laadittava kotouttamisohjelma. Lain mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunnanvaltuustossa kerran valtuustokaudessa ja jota kunnan on tarkistettava tarvittaessa tai tarvittaessa tai kerran vuodessa. Ohjelma on otettava huomioon kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Kotouttamisohjelman hyväksyminen vähintään kerran neljässä vuodessa ja tarkistaminen tarvittaessa tai kerran vuodessa.

Kunta on oikeutettu valtion maksamiin korvauksiin kotoutumispalveluiden järjestämisestä kotoutumislain mukaisesti, mutta korvausten saaminen edellyttää voimassa olevaa kotouttamisohjelmaa. Ruskon kunnan edellinen kotouttamisohjelma on tehty vuosille 2018-2021 ja se tehtiin ELY-keskuksen koordinoimana yhteistyössä Turun seudun kuntien kanssa.

Ruskon kunnassa kotoutumisen edistämisen ohjelma toimii palvelujen suunnittelun, ohjauksen ja kehittämisen välineenä. Ohjelmassa otetaan huomioon kaikki kunnan alueella asuvat maahan muuttaneet oleskelun perusteesta riippumatta.

Kotouttamisohjelman valmistelun työryhmänä on toiminut johtoryhmä. Lisäksi työryhmään on kutsuttu vierailulle muita yhteistyötoimijoita, kolmannen sektorin, seurakunnan, TE-palveluiden, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja hyvinvointialueen edustajia. Työryhmä on kokoontunut kevään 2023 aikana neljä kertaa.

2. Kotouttamistyön tehtävät

Viranomaisen kotouttamistyön keskeisiä tehtäviä ovat:

- Kotouttamista tukeva viestintä ja tiedottaminen
- Alkuvaiheen ohjaus, alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelman laatiminen
- Kotoutumista edistävä sosiaali- ja perhetyö
- Varhaiskasvatusikäisten kotoutumisen tukeminen
- Perusopetusikäisten kotoutumisen tukeminen
- Aikuisikäisten ja nuorten yli 16 v. kouluttautuminen
- Maahanmuuttajien työllistymistä tukevat toimenpiteet
- Kotoutumista edistävien terveyspalvelujen järjestäminen
- Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden kotoutumista tukevat toimenpiteet
- Kotoutumispalveluiden kehittäminen kaikille maahanmuuttajille
- Tulkkauksen järjestäminen
- Henkilöstön koulutus

3. Kotouttamisohjelmaa ohjaavat lait ja ohjelmat

3.2 Laki kotoutumisen edistämisestä

Maahanmuuttoa sääntelee useampi laki. Näitä ovat laki kotoutumisen edistämisestä, vastaanottolaki, perustuslaki, ulkomaalaislaki, laki työvoima- ja yrityspalveluista, yhdenvertaisuuslaki, kotikuntalaki, työttömyysturvalaki ja laki toimeentulosta.

Maahanmuuttotyötä ohjaavista lainsäädännöllisistä velvoitteista keskeinen on laki kotoutumisen edistämisestä. Ensimmäinen kotolaki tuli voimaan jo 1999 ja viimeinen iso päivitys (1386/2010) tuli voimaan 1.9.2011. Lisäksi kotouttamisohjelman laatimisen lähtökohtana on Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategia 2020 luvulle sekä kunnan strategia ja siihen pohjautuvat ohjelmat.

Työ- ja elinkeinoministeriö on 22.12.2022 antanut ohjeen kotoutumislain (1386/2010) muutoksista, jotka ovat tulleet voimaan 1.1.2023 ja 1.3.2023 alkaen. Vuoden 2023 alkupuolella kotoutumislakia muutettiin kahdella eri lakimuutoksella. Laki (936/2022) säätää hyvinvointialueen roolia kotoutumislaissa ja laki (1083/2022) säätelee mm. kotikunnan saaneita tilapäistä suojelua saavien henkilöiden korvausasiaa, kuntaan osittamisen ja alaikäisiä ilman huoltajia tulleiden palveluiden piiriin tulemistä.

Valmisteilla on kotoutumislain kokonaisuudistus (KOTO24), jonka tavoitteena on uudistaa kotoutumisen edistämisestä annettu laki. Tavoiteltu voimaantuloaika on vuonna 2025 samanaikaisesti TE-palvelujen uudistuksen kanssa.

Kotoutumislain keskeiset tavoitteet ovat kotoutumisen kaksisuuntaisuuden edistäminen ja kotouttamistoimenpiteiden vaikuttavuuden lisääminen, alkuvaiheen ohjauksen parantaminen sekä maahanmuuttajien osallisuuden lisääminen. Tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Maahanmuuttajalle on tarjottava kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä ja palveluita erityisesti alkuvaiheessa.

3.3. Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategia

Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategia 2020-luvulle julkaistiin 13.2.2020. Strategian käytännön toteuttamisesta vastasi Siirtolaisuusinstituutti tehden yhteistyötä monien eri tahojen kanssa. Maahanmuuttostrategia luo suuntaviivat maakunnan tilanteelle alueella asuvia ulkomaalaisia koskien sekä tarjoaa toimenpideratkaisuja kotouttamiseen liittyviin asioihin.

Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategian kolme päätavoitetta ovat

1. Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen
2. Vetovoiman ja pitovoiman lisääminen
3. Hyvien väestösuhteiden edistäminen

3.4. Ruskon kunnan tavoitteet

Kotouttamisohjelmaa ohjaa Ruskon kunnan voimassa oleva strategia ja siitä johdetut elinvoima-, osallisuus- ja hyvinvointiohjelma.

Ohjelmassa esitettyjen toimien tavoitteena on tukea maahanmuuttajaa kokemaan olevansa yhteiskuntamme täysivaltainen jäsen, jolla on uudessa kotimaassa tarvittavia tietoja ja taitoja, samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen. Keskeistä on suomen kielen oppiminen, suomalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin tutustuminen sekä mahdollisuus opiskella, harrastaa ja tehdä työtä. Kotouttamisohjelman toimenpiteillä edistetään myös hyvien väestösuhteiden syntymistä.

Tavoitteiden toteutumiseen tarvitaan kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten ja toimijoiden (järjestöt, yhteisöt ja kansalaisyhteiskunta) vahvaa yhteistyötä.

Ohjelma hyväksytään kunnanvaltuustossa ja toimeenpanosta vastaavat asianomaiset toimialat.

4. Pakolaisten vastaanotto kuntaan ja maahanmuuton tilanne

Maahanmuuttajien määrä Suomessa on kasvanut tasaisesti viime vuosikymmeninä. Sama kehitys näkyy Ruskolla. Suurimmat kansallisuusryhmät Ruskolla vuoden 2022 lopussa olivat entisen Neuvostoliiton alueelta, Ruotsista, Aasiasta, Virosta ja Ukrainasta saapuneet. Suurin osa Ruskolle muuttaneista vieraskielistä on muuttanut kuntaan oma-aloitteisesti joko työn tai perhesuhteiden vuoksi.

Ulkomaalaistaustaisten osuus koko Ruskon kunnan väkimäärästä vuoden 2022 lopulla on ollut 3,3 prosenttia (kts. erillinen liite tilasto ulkomaalaisista (Tilastokeskus)).

Ulkomaalaisten määrä on selkeästi kasvanut viime vuosina. Ruskon kunnalla ei tosin ole juurikaan tarjota asuntoja pakolaisille ja siksi heidän vastaanottaminen paikkakunnalle on hankalaa.

Ennen tilapäistä suojelua saavien muuttoa, Ruskolla ei ole asunut pakolaisia. Maahanmuuttoviraston tilaston (27.10.2022) mukaan Ruskolla asui 31 tilapäistä suojelua saavaa ukrainalaista. Toukokuun 2023 puoleen väliin mennessä muutama on hakenut kotikuntaa Ruskolta.

Ruskon kunta on ELY-keskuksen kanssa keväällä 2023 tehnyt toistaiseksi voimassa oleva sopimuksen pakolaisten kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Sopimuksen mukaan kunta ja ELY-keskus yhdessä arvioivat vuosittain sijoittuvien henkilöiden määrät, kuntaan muuton alkuvaiheiden palveluihin, asumiseen, sekä muihin kotoutumista edistäviin palveluihin ja peruspalveluiden käyttöön kohdistuvat tarpeet. Kotoutumislain mukaisesti kunnan on kuultava hyvinvointialuetta ennen 41 §:ssä tarkoitettua kuntaan osoittamista ja kotoutumisen edistämistä koskevan sopimuksen laatimista tai tarkistamista.

5. Kunnan palvelut kotoutumisen tukena

5.1 Ohjaus ja neuvonta

Päivästä kotoutumislain mukaisista kotouttamista edistävästä palveluista ja toimenpiteistä on kunnilla ja TE-toimistoilla. Kunnilla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta. Kunnan on huolehdittava, että kotoutumislaisissa tarkoitettuja toimenpiteitä ja palveluita järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin tarve edellyttää. Lisäksi on huolehdittava siitä, että kunnan peruspalvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille ja varmistettava, että kunnan henkilöstöllä on riittävästi kotouttamistyön osaamista (Kotolaki 30 §).

Maahanmuuttokoordinaattori huolehtii maahanmuuttajien ohjauksesta ja neuvonnasta Ruskon kunnassa.

5.2 Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma

Onnistuneen kotouttamisen elementtejä ovat alkuvaiheen keskitetty tuki, ammatillisuus ja oikea-aikaisuus. Eri alojen ammattilaisten orientoituminen maahanmuuttajien tilanteeseen ja kulttuuristaan on tärkeää, sillä onnistuneet asiakas kohtaamiset vaativat työntekijöiden tietoisuutta asiakkaan elämäntilanteesta, kulttuurista tai uskonnosta. Kotoutumisen alkuvaiheessa maahanmuuttajien tulee saada riittävästi ohjausta ja opastusta. Heille on annettava oikeaa tietoa oikeuksista ja velvollisuuksista, suomalaisesta yhteiskunnasta ja sen palvelujärjestelmästä. Tavoitteena on myös kannustaa maahanmuuttajia osallistumaan ja toimimaan aktiivisesti asioidensa hoidossa.

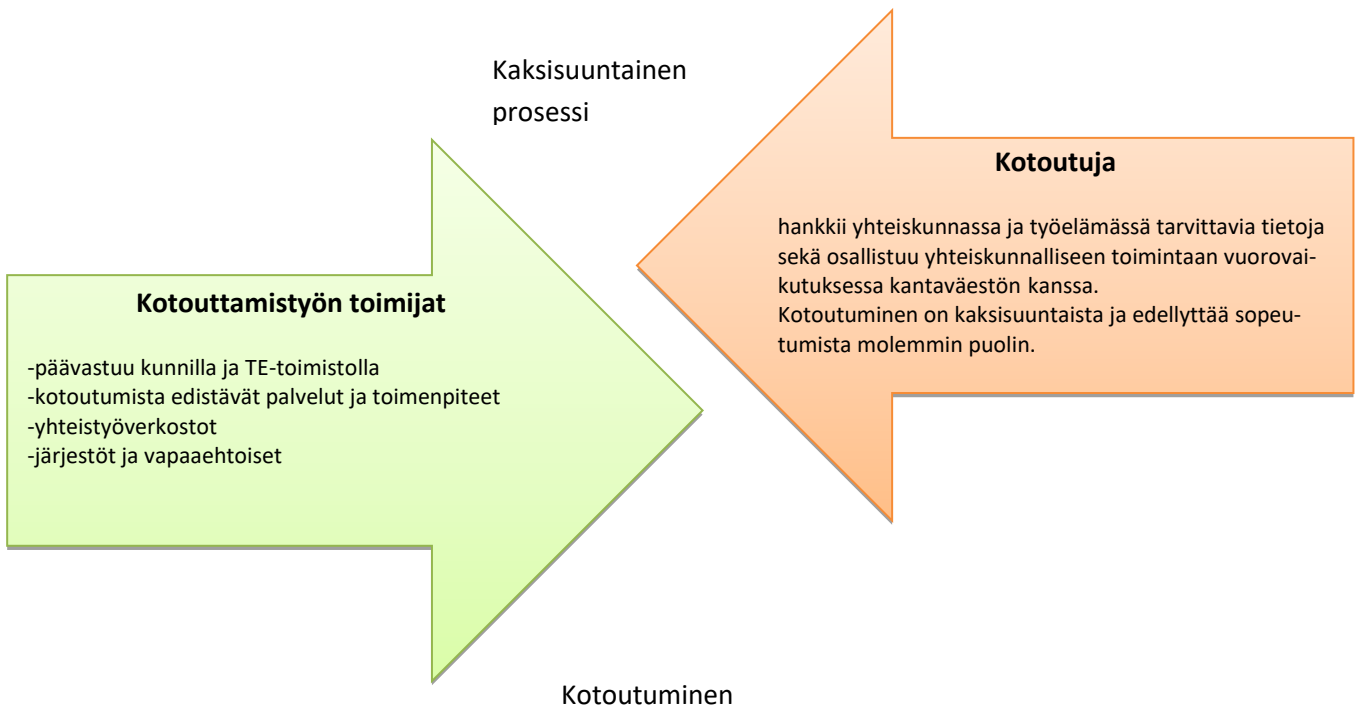
Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet.

Alkukartoituksessa selvitetään tätä tarkoitusta varten tarvittavassa laajuudessa maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. Kunnan tehtävänä on järjestää alkukartoitus työvoiman ulkopuolella oleville maahanmuuttajataustaisille henkilöille.

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan.

Kunnan tehtävänä on järjestää kotoutumissuunnitelma työvoiman ulkopuolella oleville maahanmuuttajataustaisille henkilöille.

Ruskon kunnassa talous- ja hallintojohtaja vastaanottaa tiedon tulevista maahanmuuttajista, jotka ovat oikeutettuja kunnan palveluihin. Hän välittää tiedon tulleista henkilöistä maahanmuuttokoordinaattorille, joka sopii tapaamisesta maahanmuuttajan kanssa. Ensimmäisessä tapaamisessa kartoitetaan asiakkaan tarvitsemat palvelujen tarpeet. TE-toimiston laatiessa alkusuunnitelman tai kotoutumissuunnitelman, tehdään se yhteistyössä kunnan maahanmuuttokoordinaattorin kanssa. Tarvittaessa asiassa informoidaan myös kunnanhallitusta.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Jokaiselle palvelua hakevalle maahanmuuttajalle tehdään alkukartoitus ja laaditaan määrääjassa kotoutumissuunnitelma.	Alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien laatiminen.	Te-palvelut tai kunta (maahanmuuttokoordinaattori)
Erityisen tuen tarpeessa olevilla maahanmuuttajilla on oma kotoutumisohjaaja/maahanmuuttokoordinaattori.	Kotoutumisohjaajan/maahanmuuttokoordinaattorin nimeäminen. Hankitaan palvelu ostopalveluna.	Keskushallinto

5.3. Tulkkaus

Maahanmuuttajille tarjottavissa palveluissa viranomaiset huolehtivat asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain mukaisesti (423/2003) suomen tai ruotsin kieltä tai hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi. Epävirallisten tulkkiin, kuten perheenjäsenten tai maassa kauemmin asuneiden maahanmuuttajien tulkkausapua ei viranomaisen aloitteesta pidä käyttää virallisissa tilanteissa.

Etätulkkauksen järjestäminen on tarpeen aina, kun asiakas ei pysty ymmärrettävästi kommunikimaan työntekijän kanssa. Etätulkkaus on helppo toteuttaa tietokoneen tai puhelimen välityksellä. Läsnäolotulkkiä käytetään silloin, kun käsitellään laajoja asiakokonaisuuksia ja paljon uusia asioita tai täytetään virallisia lomakkeita. Jotta tilanne olisi kaikille miellyttävä, tulkkaukseen varataan riittävästi aikaa. Arkaluonteisten asioiden käsittelyä yleensä helpottaa, jos (läsnä oleva) tulkki on samaa sukupuolta kuin tulkattava.

Ruskon kunnalla ei ole tällä hetkellä kilpailutettu tulkkauspalveluita, koska tarve palvelulle on ollut vähäistä. Tulkkauspalvelua on ostettu eri toimittajilta tarpeen mukaan.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Jokaiselle palvelua hakevalle maahanmuuttajalle taattava mahdollisuus tulkkauspalveluun, jos siihen on tarvetta.	Tulkkauspalvelun kilpailuttaminen ja sopimuksen laatiminen, mikäli palvelun hankintamäärät kasvavat.	Keskushallinto

5.4 Asuminen

Ruskon kunta pyrkii tukemaan maahanmuuttajia asunnon saamisessa paikkakunnalta. Maahanmuuttajat otetaan huomioon asukkaita vuokra-asuntoihin valittaessa tasavertaisina hakijoina muiden asuntoa hakevien kanssa.

Kotouttamisohjelmaa laadittaessa kunnalla ei ole ollut tarjolla asuntoja. Vuosi sitten vapailta markkinoilta tiedusteltiin vapaita asuntoja. Niitä oli tarjolla vain muutama.

Turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten vastaanotosta kunta päättää erikseen ja samassa yhteydessä huomioidaan myös asuntojen järjestäminen.

5.5 Varhaiskasvatus ja esiopetus

Varhaiskasvatusikäisillä ja esiopetusikäisille lapsille tarjotaan varhaiskasvatusta ja esiopetusta mahdollisuuksien mukaan. Heille tarjottavassa varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa korostuu kieli ja kulttuuritietoinen pedagogiikka. Kieli- ja kulttuuritietoisien varhaiskasvatuksen ja esiopetuksessa kielet, kulttuurit, uskonnot ja katsomukset nivoutuvat osaksi varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kokonaisuutta. Lasten kielelliset lähtökohdat otetaan aina huomioon ja tutustutaan lapsiryhmässä tai lähiympäristössä läsnä oleviin kieliin ja kulttuureihin.

Varhaiskasvatuksen opettajat ja muut kasvattajat huolehtivat siitä, että suomea toisena kielenä puhuville lapsille opetetaan johdonmukaisesti suomen kieltä. Varhaiskasvatuksen erityisopettajat konsultoivat ja ohjaavat ryhmissä kuvien ja tukiviittomien käyttöä kommunikation tukena. Ryhmissä tehdään aktiivisesti arviointia ja kehittämistyötä, jotta kieliympäristö tukee suomen kielen oppimista. Kaikille lapsille annettavat arjen tukitoimet, kuten ympäristön, toiminnan, laulujen ja leikkien kuvittaminen sekä tukiviittomien käyttö tukevat vieraskielisen lapsen suomen kielen oppimista. Ryhmissä kiinnitetään huomiota rauhalliseen ja selkeään vuorovaikutukseen, mietitään yhtenäisiä käsitteitä arjen tilanteisiin sekä sanoitetaan ja kuvallistetaan tilanteita ja toimintaa lapselle. Pienryhmissä toimiminen helpottaa lapsen yksilöllisten tarpeiden tunnistamista ja niihin vastaamista. Lapselle annetaan runsaasti aikaa oppia kahta kieltä samanaikaisesti ja rinnakkain.

Tulkkia käytetään huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Monikielisyyden näkyväksi tekeminen yhdessä huoltajien kanssa tukee lapsen kielellisen ja kulttuurisen identiteetin kehittymistä.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Maahanmuuttajalapsen suomen kielen oppimista tuetaan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa.	Maahanmuuttajalapsen varhaiskasvatus- / esiopetussuunnitelmaan kirjataan lapsen suomen kielen oppimista tukevat toimenpiteet, jotka toteutetaan suunnitellusti.	Ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja / -erityisopettaja
Maahanmuuttajaperheiden vanhemmuutta tuetaan kasvatuskumppanuuden keinoin.	Kasvatuskumppanuuden periaatteisiin pohjautuva yhteistyö perheiden kanssa; varhaiskasvatus-/ esiopetuskeskustelut tarvittaessa tulkin avustuksella; maahanmuuttajaperheiden tapojen ja kulttuurin huomioiminen päivähoidon arjessa.	Ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja / -erityisopettaja
Maahanmuuttajaperheiden kotoutumista tuetaan tarjoamalla heille joustavasti tarpeita vastaavia varhaiskasvatuspalveluja.	Maahanmuuttajaperheiden varhaiskasvatuspalveluiden tarve kartoitetaan ja palvelut suunnitellaan tapauskohtaisesti.	Varhaiskasvatusjohtaja

5.6 Perusopetus

Oppivelvollisuusikäisellä maahanmuuttajalla on oikeus ja velvollisuus perusopetukseen samoin kuin kantaväestölläkin. Opetuksessa noudatetaan valtakunnallisia perusopetuksen opetus-suunnitelman perusteita, ottaen samalla huomioon oppilaiden mahdolliset erilaiset lähtökohdat, etenkin äidinkieli ja kulttuuri.

Lasten ja nuorten opetus järjestetään opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimana pääasiassa muun koulutusjärjestelmän sisällä.

Maahanmuuttajataustaisille oppilaille, jotka ovat juuri tulleet maahan tai joiden kielitaito tai muut valmiudet eivät muutoin riitä perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen, järjestetään perusopetukseen valmistavaa opetusta.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus on yksi lukuvuosi, mutta oppilas voi siirtyä perusopetukseen jo aiemmin, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta.

Ruskolla vieraskieliset oppilaat sijoitetaan mahdollisen valmistavan opetuksen jälkeen ikäänsä vastaavalle peruskoululuokalle.

Heille järjestetään suomen kielen opetusta maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaan.

Tavoitteena on, että oppilas saavuttaisi mahdollisimman hyvän suomen kielen taidon kaikilla kielitaidon osa-alueilla perusopetuksen loppuun mennessä.

Oppilaille voidaan tietyissä tilanteissa järjestää myös omakielistä tukiovetusta.

Erityistä huomiota on kiinnitetty myös yläkoulukäisenä Ruskolle saapuneisiin nuoriin, joilla on peruskouluopinnot suorittamatta.

Heidän osaamisessa ja oppimisvalmiuksissaan on laaja kirjo erilaisia tasoja, eivätkä he enää ikänsä puolesta välttämättä ehdi tavanomaiselle peruskoulureitille.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Edistetään oppilaan suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä annetaan tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten. Tarjotaan maahanmuuttajalapsille ja –nuorille tarvitseman tasoista suomen kielen opetusta.	Järjestetään suomi toisena kielenä -opetusta.	Luokanopettajat, erityisopettajat, lehtorit
Perusopetuksen päättötodistuksen saaminen/ tarvittava ohjaus perusopetuksen suorittamiseksi.	Maahanmuuttajan opinto-ohjelma ja tarvittava tuki (määritellään pedagogisissa asiakirjoissa HOPS:ssa tai HOJKS:ssa).	Erityisopettajat, opinto-ohjaaja, yläkoulun rehtori

5.7 Perusopetuksen jälkeinen koulutus

Tavoitteena on edesauttaa opiskelijan siirtymistä toisen asteen koulutukseen.

Toisen asteen koulutusta ei ole tarjolla Ruskon kunnassa.

Nuoren kanssa käydään keskustelua hänen jatko-opintoihin sijoittumisestaan yläkouluaikana.

5.8 Kotoutumista edistävä koulutus ja ammatillinen koulutus

Työikäisten maahanmuuttajien kotoutumista tukevan koulutuksen ohjauksessa TE-toimistolla on keskeinen rooli. Kotoutumiskoulutusta järjestetään työvoimapolitiittisena koulutuksena. Ruskolaiset ohjataan Turkuun eri koulutusten järjestäjien kursseille. Koulutus keskittyy suomen kielen ja yhteiskuntatiedon opiskeluun. Maahanmuuttajat, joilta puuttuu peruskoulun päättötodistus, ohjataan ensi sijassa maahanmuuttajien perusopetukseen, jossa opiskellaan sekä suomea että eri peruskouluaaineita.

Kotoutumista edistävien koulutusten järjestäminen siirtyy te-palveluiden siirron mukana kuntien vastuulle vuoden 2025 alussa. Kunnat voivat koulutusten järjestämisessä ja hankkimisessa tehdä yhteistyötä.

Raision seudun koulutuskuntayhtymä Rasekolla on pitkä kokemus vieraskielisten opiskelijoiden kouluttamisessa. Jatkuvan haun kautta voi hakea Rasekon ammatilliseen koulutukseen ja tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA) joustavasti ympäri vuoden.

Turun Aikuiskoulutuskeskus (AKK) on suuri pääasiassa aikuisopiskelijoille, alan vaihtajille ja lyhyitä opintokokonaisuuksia ja täydennyskoulutusta suorittaville tarjoava oppilaitos. Opiskeltavia aloja on kymmeniä. Aikuiskoulutuskeskuksella on laaja yritysverkosto ammattialoitain.

Lisäksi Turun Ammatti-instituutti tarjoaa koulutusta maahanmuuttajille. Korkeakoulututkinnon omaaville Turun seudulla mm. Brahea -keskus tarjoaa ohjausta ja pätevöittää koulutusta korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille.

5.9 Suomen kielen opetus

Ruskon kunnalla ei ole tällä hetkellä tarjolla aikuisten suomen kielen opetusta. Ulkomaalaisilla on mahdollisuus pyrkiä muiden kuntien Suomen kielen opetusryhmiin.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Suomen kielen opetuksen järjestäminen työvoiman ulkopuolella oleville aikuisille.	Suomen kielen opetuksen saaminen työväenopistopistoon, missä Rusko osakkaana.	Hyvinvointilautakunta

5.10 Vapaa-ajan palvelut

Ruskolla vapaa-ajan palvelut kuuluvat hyvinvointitoimialalle. Näitä ovat nuoriso-, liikunta- sekä kirjasto- ja kulttuuripalvelut ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Nuorisopalveluissa toiminta on suunnattu kaikille lapsille ja nuorille riippumatta taustasta ja huomioiden monikulttuurisista perheistä tulevien lasten ja nuorten erityistarpeita. Nuorisotyössä hyödynnetään menetelmiä, joiden avulla voidaan edistää yhdenvertaisuutta, osallisuutta, kotoutumista, kulttuurien välistä vuorovaikutusta, eroavaisuuksien ymmärtämistä ja moninaisuuden kunnioittamista. Etsivää nuorisotyötä tarjotaan myös maahanmuuttajataustaisille nuorille itsenäistymisen tueksi.

Liikuntapalveluiden kautta innostetaan maahanmuuttajia liikkumaan. Kunnan omien palveluiden lisäksi monikulttuurisuutta tuetaan tekemällä yhteistyötä erilaisten monikulttuuristen seurojen, yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Liikuntaneuvontaa tarjotaan osana terveydenhuollon palveluprosessia.

Kirjastoissa on lainattavissa laaja valikoima suomen kielen oppimateriaaleja ja sanakirjoja omatoimiseen kielen opiskeluun sekä monikielinen kokoelma. Kirjastot tarjoavat tilan järjestää kielikahviloita ja muita tapahtumia, painettua ja sähköistä aineistoa eri kielillä, selkomukautettua aineistoa, monikielisen kirjaston sekä venäjänkielisen kirjaston palveluita sekä perinteisen kielikurssimateriaalin lisäksi myös sähköisiä kielikursseja. PressReader -palvelun kautta tarjolla on e-sanomalehtiä yli 60 kielellä.

Kulttuurihyvinvointipalveluita voidaan hyödyntää kotoutumisen ryhmäprosesseissa esim., jos kotoutujilla ei ole yhteistä kieltä tai jos menneisyys aiheuttaa vaikeuksia kotoutumiseen.

Lainattavaa kasvatustapaa eli ns. nanny-palvelua tarjotaan myös maahanmuuttajataustaisille perheille tarvittaessa tulkin avustuksella.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Edistetään maahanmuuttajien integroimista kunnan omiin vapaa-ajan palveluihin.	Huomioidaan palvelu- ja tapahtumakohtaisessa viestinnässä maahanmuuttajataustaiset ja vieraskieliset.	Kaikki vastuualueet (nuoriso-, liikunta-, kirjasto- ja kulttuuripalvelut)
Edistetään maahanmuuttajien integroimista yhdistysten toimintaan.	Järjestetään kerran vuodessa yhdistysten esittelytilaisuus uusille kuntalaisille. Tuetaan tavoitteen mukaista toimintaa osana avustusten jakoa.	Kaikki vastuualueet (nuoriso-, liikunta-, kirjasto- ja kulttuuripalvelut)
Huomioidaan maahanmuuttajataustaiset perheet osana nanny-palvelua.	Suunnataan palvelun markkinointia maahanmuuttajataustaisille perheille.	Kaikki vastuualueet (nuoriso-, liikunta-, kirjasto- ja kulttuuripalvelut)

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Maahanmuuttajille suunnataan enemmän ja selkeämpää informaatiota kunnan palveluista.	Perustetaan maahanmuuttajien nettisivut ja muokataan lomakkeita ja esitteitä maahanmuuttajille ymmärrettävämmiksi.	Viestintätiimi

6. Sosiaali- ja terveystalvet

Kotoutumislain piiriin kuuluvilla maahanmuuttajilla on oikeus sosiaalihuoltolain ja erityislakien mukaisiin palveluihin samoilla ehdoilla kuin kunnan muillakin asukkailla. Sosiaalipalve-

luissa maahanmuuttajapalveluiden asiakkaina ovat kotoutumisvaiheessa olevat yhden hengen taloudet, pariskunnat sekä perheet.

Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat siirtyneet hyvinvointialueelle Varhaan 1.1.2023 lukien. Varhan toimialueella on nimetty maahanmuuttokoordinaation yhteyshenkilö, joka hoitaa myös Ruskon kunnan sosiaaliasioita.

Sosiaalityöntekijä tai -ohjaaja tapaavat yhdessä kuntaan muuttavat sosiaalipalveluiden piirissä olevat pakolaiset ja antavat ohjausta ja neuvontaa sekä sopivat asiakkaan kanssa tehtävän jatkotyöskentelyn painopistealueista. Työskentelyssä käytetään yleensä tulkkausta. Alkuvaiheessa työskentely keskittyy asumiseen, toimeentuloon sekä arkielämän palveluihin. Lisäksi asiakkaita ohjataan terveyspalveluihin ja varmistetaan että työllistymiseen ja koulutukseen liittyvät asiat ovat kunnossa. Tarvittaessa asiakkaita ohjataan ja avustetaan muun muassa päivähoitopaikan hakemisessa ja harrastustoiminnan löytämisessä. Sosiaalipalveluiden työntekijät työskentelevät tiiviissä yhteistyössä myös muiden toimijoiden kanssa kuten esimerkiksi TE-toimiston, Varhan sosiaali- ja terveyskeskuspalveluiden, alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen pakolaisen edustajan kanssa.

Terveyskeskuksessa on nimetty pakolaisasioiden yhdyshenkilö.

Maahanmuuttajille tarjotaan samat terveyspalvelut kuin muillekin kuntalaisille. Sosiaalipalveluiden sosiaalityöntekijä ilmoittaa kuntaan muuttavat pakolaiset terveyskeskuksen pakolaisyhdyshenkilölle, joka huolehtii, että heidät kirjataan asianmukaisesti terveyspalveluiden asiakastietojärjestelmään. Kun pakolainen muuttaa kuntaan, selvittää terveyskeskuksen pakolaisyhdyshenkilö hänen taustansa terveystietojen saamiseksi. Henkilölle tehdään nk. "maahantulotarkastus", mikäli sitä ei ole aiemmin Suomessa tehty. Alkutarkastuksessa tehdään normaali terveystarkastus sekä seulotaan mahdolliset tartuntataudit ja perussairaudet laboratorio- ja röntgentutkimusten avulla.

Äitiysneuvolapalvelut ovat pakolaisille samat kuin muillekin kuntalaisille. Käynneille pyritään varaamaan tulkki.

Psykiatrian palvelut ovat pakolaisten käytettävissä kuten muillakin kuntalaisilla. Tarvittaessa pakolaistaustainen asiakas saa avun hakeutumalla Ruskon terveyskeskukseen, jossa asiakas ohjataan eteenpäin tarvittavaan hoitoon.

Kunnan rooli on sosiaali- ja terveyspalveluidenkin osalta toimia ns koordinaattorina eri toimijoiden välillä.

7. Yhteistyö eri toimijoiden kanssa

7.1 Yhteistyöverkostot

Ruskon kunta on aktiivinen erilaisissa maahanmuuton yhteistyöfoorumeissa. Näitä ovat:

- Työ- ja elinkeinoministeriön kotoutumisen kumppanuusohjelma: valtakunnallinen verkosto

- Varsinais-Suomen ELY-keskuksen koordinoima pakolaisia vastaanottavien kuntien verkosto
- Turun seudun maahanmuutto- ja kotoutumistyön toimijoiden verkosto
- Maahanmuuttopalveluiden ja kotouttamisen yhteistyöryhmä (Varsinais-Suomen hyvinvointialue ja kunnat)

7.2. Työllisyyspalvelut

Ruskolla asuvat kotouttamispalveluiden piirissä olevat maahanmuuttajat asioivat Varsinais-Suomen TE-toimiston Turun toimipisteen kotouttamispalveluiden yksikössä. Ruskolla ei ole saatavilla TE-toimiston kotouttamispalveluita. Toukokuussa 2022 voimaan tulleen uuden julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain myötä TE-palveluita annetaan aiempaa enemmän kasvokkain ja asiakkaan kotikunnassa. Tämän toivotaan vaikuttavan myös TE-toimiston kotouttamispalveluiden saamiseen Ruskolla viimeistään TE-palvelu-uudistuksen toteutuessa. Seuraava iso kotoutumisen kannalta tule uudistus on v. 2025 alusta, jolloin työvoima- ja yrityspalvelut siirtyvät kuntiin ja työllisydenhoitoalueille.

Kunnan maahanmuuttokoordinaattorin työ kunnassa lisääntyy, jos maahanmuuttajia tulee kuntaan enemmän. Häntä tarvitaan työllisyyden hoidon osalta avustamaan työhakemusten ja ansioluetteloiden teossa. Maahanmuuttokoordinaattorin tulee tehdä tiivistä yhteistyötä muiden tahojen kanssa. Henkilöä tarvitaan TE-palvelujen tueksi kartoittamaan tarvittaessa asiakkaan tilannetta ja miettimään ratkaisuja työllistymiseen. Tässä hyödynnettäisiin mm. TE-toimiston ja kunnan mahdollisuuksia, joita ovat esimerkiksi kuntouttava työtoiminta ja erilaiset työllistämistuet. Kunta voisi työllistää ja on työllistänytkin maahanmuuttajataustaisia henkilöitä määräaikaisiin työsuhteisiin myös omiin yksiköihinsä. Lisäksi vuoropuhelu ja yhteistyö paikallisten työnantajien kanssa on tärkeää. Maahanmuuttopalveluista voitaisiin olla yhteydessä yrityksiin ja etsitä sopivia ehdokkaita. Tarvittaessa maahanmuuttopalvelut tarjoaa myös tulkkausapua yrityksille, jolla on ulkomaalaistaustaisia työntekijöitä.

Maahanmuuttajien työttömyyden pitkittymisen yksi selittävä tekijä on puutteellinen kielitaito. Kuntouttavan työtoiminnan palvelut ovat siirtyneet Varhaan ja heidän tehtävä on tarjota tätä palvelua. Kuntouttavasta työtoiminnasta on tehty sopimus Varhan kanssa toukokuussa 2023.

Ruskolle tulleet maahanmuuttajat ovat pääasiassa työn perässä muuttaneita ja heidän perheitään. Pääasiassa heitä on työllistynyt maatalouden töihin. Työllistymissuunnitelmia (yli 3 v Suomessa asuneet työttömät) ja kotoutumissuunnitelmia (alle 3 v asuneille) Ruskon maahanmuuttajille on tehty yhteensä 5 kpl alkuvuonna 2023.

Lisäksi on sovittu, että yritykset voivat ohjata omia vieraskielisiä työntekijöitä maahanmuuttopalveluihin, jossa apua tarjotaan esim. viranomaisrekisteröinneissä, asunnon haussa tai työntekijän muuta perhettä koskevissa asioissa. Nuoria maahanmuuttajia tuetaan aktiivisesti ensimmäisen kesätyöpaikan etsimisessä ja mm. hakemusten ja CV:n tekemisessä.

ALKUKARTOITUS

Parhaimmillaan alkukartoitus on vuorovaikutteinen tapahtuma, jonka avulla maahanmuuttaja saa tarvitsemansa tiedot esim. koulutus- ja työllistymismahdollisuuksista heti Suomeen muuton alkuvaiheessa. Sen yhteydessä arvioidaan maahanmuuttajan tuen ja palvelujen tarve ja selvitetään työllistymiseen, opiskeluun ja kotoutumiseen liittyviä valmiuksia: 1) luku- ja kirjoitustaito; 2) suomen kielen taito; 3) opiskelutaidot ja -valmiudet; 4) aikaisempi koulutus ja työkokemus; 5) erityistaitoihin liittyvä osaaminen ja muut vahvuudet; 6) omat työllistymis- ja koulutustoiveet; 7) elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet. Alkukartoituksen laatii joko TE-palvelut tai kunnan maahanmuuttokoordinaattori. Kunta laatii alkukartoituksen silloin, kun kyseessä on työelämän ulkopuolella oleva henkilö.

KOTOUTUMISSUUNNITELMA

Kotoutumissuunnitelma on henkilökohtainen suunnitelma toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea asiakkaan yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä osallistumista tasavertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Se sisältää mm. suomen tai ruotsin kielen opiskelua, yhteiskuntaan perehdyttävää opetusta, tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon sekä perusopetuksen täydentävää opetusta, kotoutumiskoulutusta, työnhakua tai muita kotoutumista yksilöllisesti edistäviä toimenpiteitä. Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon asiakkaan tarpeet sekä aikaisemman osaamisen huomioiminen. Kun kotoutumissuunnitelma tehdään kunnassa, on tärkeää, että suunnitelman tiedot yhdistetään muihin kunnassa tehtäviin palvelusuunnitelmiin (esimerkiksi varhaiskasvatus, perusopetus, lastensuojelu ja vammaispalvelut). Kotoutumissuunnitelman toteuttaminen vaatii usein monialaista yhteistyötä.

7.3 Seurakunnat

Ruskon seurakunta tarjoaa apua maahanmuuttajille. Heiltä saa mm. keskusteluapua vaikeissa tilanteissa. Sen lisäksi maahanmuuttajat ovat saaneet hakea seurakunnan kirpputorilta tarvitsemia tavaroita.

7.4 Kolmas sektori, vapaaehtoistoiminta ja järjestöt

Vapaaehtoistoiminta tukee keskeisesti maahanmuuttajien kotoutumista. Tärkeää on, että kolmannen sektorin kanssa käynnistetään keskustelua siitä, millä tavoin he voivat tukea kotoutumista.

7.5 Kunnan tehtävät ja vastuut

Seuraavassa on yhteenvedoluettelo Ruskon kotoutumispalveluiden tehtävistä. Kotoutumispalveluiden tehtävää Ruskolla tulee hoitamaan maahanmuuttokoordinaattori:

- Koordinaatio- ja yhteistyötehtävät, palveluiden yhteensovittamista, kunnan eri toimialojen välisen yhteistyön edistäminen sekä yhteistyö hyvinvointialueen, TE-palveluiden sekä kolmannen sektorin kanssa.
- Kotoutumista edistävä asiakastyö kuten alkuvaiheen ohjaus ja perehdytys, alkukartoitukset sekä kunnan kotoutumissuunnitelmien laadinta, toteutus ja arviointi. Lähtökohtaisesti asiakkuus kestää ns. kotoutumisajan, kolme vuotta ensimmäisen oleskeluluvan saannista.
- Kotiäitien ja -isien, eläkeläisten ja muiden työvoiman ulkopuolella olevien kotoutumisen edistäminen.
- Matalan kynnyksen avoin ohjaus ja neuvonta kaikille vieraskielisille
- Kotoutumisen asiantuntijana toimiminen kunnassa.
- Hyvien väestösuhteiden edistäminen, esim. tiedotus, koulutus ja tapahtumat

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Periaatepäätös pakolaisten vastaanottamisesta.	Päätös vastaanotettavien kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden määrästä ja valtuuksien antamisesta kunnanhallitukselle jatkotoimenpiteitä varten.	Kunnanhallitus
Kotouttamisohjelman hyväksyminen.	Kotouttamisohjelman hyväksyminen vähintään kerran neljässä vuodessa ja tarkistaminen tarvittaessa tai kerran vuodessa.	Valtuusto
Talousarvion hyväksyminen kotouttamisen osalta.	Kotouttamiseen käytettävien määrärahojen hyväksyminen.	Valtuusto
Kotouttamistyön periaatteiden vahvistaminen ja palvelurakenteen päälinjausten hyväksyminen.	Keskeisten linjausten määrittäminen pakolaisten ja muiden maahanmuuttajien palveluiden järjestämisessä.	Kunnanhallitus
Kotouttamisen koordinaatio, toimeenpano ja seuranta sekä pakolaisten kotoutumista edistävän palvelurakenteen luominen.	Kootaan toimijoiden verkosto, kartoitetaan olemassa olevat palvelut, sovitaan tarvittavien muiden palveluiden järjestämisestä, seurataan kustannuksia ja päätetään korvausten hakemisesta monialaisessa yhteistyössä.	Keskushallinto (yhteistyössä kunnanjohtaja, talous- ja hallintojohtaja, maahanmuuttokoordinaattori)
Toimintakäytäntöjen muokkaaminen tiivistämällä yhteistyötä kunnan eri toimialojen välillä ja suhteessa ulkopuolisiin toimijoihin.	Yhteistyön lisääminen ja tapaamiset tarpeen vaatiessa.	Maahanmuuttokoordinaattori/keskushallinto

8. Hyvien väestösuhteiden edistäminen

Kotoutumislain yhtenä tavoitteena on kotoutumisen kaksisuuntaisuuden edistäminen ja maahanmuuttajien osallisuuden lisääminen. Lain tarkoituksena on myös edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Vuonna 2004 voimaan astunut yhdenvertaisuuslaki velvoittaa viranomaisia laatimaan yhdenvertaisuussuunnitelman, joka sisältää konkreettiset toimenpiteet rasismien ja syrjinnän torjumiseksi. Hyvät väestösuhteet edistävät maahanmuuttajien kotoutumista sekä osallisuutta, kun taas kielteiset asenteet eri väestöryhmien välillä, syrjintä ja rasismi aiheuttavat turvattu- muutta ja vähentävät eri väestöryhmien vuorovaikutusta ja siten vaikeuttavat kotoutumista. Väestöryhmien väliset suhteet ja asenneilmapiiri vaikuttavat merkittävästi maahanmuuttajien kotoutumiseen ja mahdollisuuteen osallistua yhteiskuntaan.

Hyvien etnisten suhteiden ja eri väestöryhmien välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu arkipäivän tilanteissa ja lähiyhteisöissä. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus tulee ottaa huomioon kaikissa kunnan palveluissa.

Ruskon kunta pyrkii edistämään hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua lisäämällä maahanmuuttajien osallisuutta ja kannustamalla heitä osallistumaan aktiivisesti vapaa-ajan aktiviteetteihin ja yhdistystoimintaan. Keskeisiä asioita ovat hyvä ja ymmärrettävä viestintä ja osallistumiskynnyksen madaltaminen. Verkkosivujen kielivaihtoehtojen pyritään lisäämään ja eri kielisten infomateriaalia tuotetaan mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan.

Ruskon kunta pyrkii edistämään hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua lisäämällä maahanmuuttajien osallisuutta ja kannustamalla heitä osallistumaan aktiivisesti vapaa-ajan aktiviteetteihin ja yhdistystoimintaan. Keskeisiä asioita ovat hyvä ja ymmärrettävä viestintä ja osallistumiskynnyksen madaltaminen. Kunnan tapahtumatiedottamista ja tapahtumakalenterista tiedottamista on kehitettävä, jotta myös maahanmuuttajat saavat tietoa tapahtumista.

9. Kotouttamisohjelman toteutus ja seuranta ja ajan tasalla pitäminen

Kotouttamisohjelma päivitetään vähintään kerran valtuustokaudessa. Ohjelmaa seurataan tarpeen mukaisesti ja päivitetään tarpeen vaatiessa kerran vuodessa.

Liitteet

Liite 1 Keskeisiä käsitteitä

Kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jossa maahanmuuttaja omaksuu yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla, kun pyritään hänen oman kielensä ja kulttuurinsa ylläpitämiseen ja kotoutumisella kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla.

Kotoutumisprosessi on prosessi, jossa maahanmuuttajat osallistuvat yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään. He ylläpitävät kieltään, kulttuuriaan ja etnisyyteen liittyviä asioita. Kotoutuminen edellyttää sopeutumista sekä vähemmistöltä että kantaväestöltä.

Maahanmuuttaja on Suomeen muuttanut henkilö, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla, tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti. EU- ja ETA-kansalaisten on rekisteröitävä oleskeluoikeutensa maahanmuuttovirastossa. Kaikkien maahanmuuttajien pitää rekisteröityä DVV:ssa ja he voivat hakeutua Kelassa Suomen sosiaaliturvan piiriin. Poliisilla on nykyään roolia vain turvapaikkahakemusten ja tilapäistä suojelua hakevien rekisteröinnissä.

Pakolainen on ulkomaalainen, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Tällainen henkilö saa YK:n pakolaisasiain päävaltuutetulta UNHCR:ltä pakolaisstatuksen päätyessään pakolaisleirille, josta Suomen viranomaiset valitsevat kiintiöpakolaisia.

Kiintiöpakolainen on henkilö, jolle on myönnetty maahantulolupa valtion budjetissa vahvistetun pakolaiskiintiön puitteissa. Toisin kuin turvapaikanhakijoilla, kiintiöpakolaisilla on välittömästi maahan saapuessaan samat oikeudet ja velvollisuudet kuin suomalaisilla johtuen siitä, että he ovat jo ulkomailla käyneet läpi valinta- ja hyväksymisprosessin, joka turvapaikanhakijoilla on vasta edessä oleskelulupahakemuksen käsittelyn muodossa.

Turvapaikanhakija on henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskeluoikeutta vieraasta maasta. Turvapaikanhakija ei välttämättä ole pakolainen, jolla olisi aihetta pelätä joutumista vainon kohteeksi, vaan tätä asiaa nimenomaan tutkitaan oleskelulupaa harkittaessa. Oleskeluluvan voi saada:

- 1) pakolainen, jolla on aihetta pelätä vainoa
- 2) toissijaisen suojelun perusteella
- 3) humanitaarisen suojelun perusteella.

Toissijainen tai humanitaarinen suojelu, jotka eivät perusta pakolaisstatusta, tulevat kysymykseen jos tilanne koti- tai lähtömaassa estää paluun esimerkiksi ympäristökatastrofin, aseellisen selkkauksen tai vaikean ihmisoikeustilanteen vuoksi. Jos mikään luetelluista kriteereistä ei toteudu, turvapaikkahakemus voidaan katsoa ilmeisen perusteettomaksi.

Tilapäistä suojelua saava Tilapäinen suojelu on tarkoitettu Ukrainasta sotaa pakeneville henkilöille. Tilapäisen suojelun tarkoituksena on, että heille voidaan tarjota nopeasti väliaikaista suojelua. Lisätietoa asiasta saa Migrin sivuilta. [Tilapäinen suojelu | Maahanmuuttovirasto \(migri.fi\)](#).

Kansainvälisellä suojelulla tarkoitetaan pakolaisasemaa (pakolaisstatus, A-oleskelulupa) sekä toissijaista suojeluasemaa tai humanitaarisen suojelun perusteella myönnettyä turvapaikkaa (toissijainen suojelu, A-oleskelulupa). Väliaikainen oleskelulupa B myönnetään yleensä vuodeksi, kun asiakas valittaa kielteisestä turvapaikkapäätöksestä tai/ja hänelle ei voida myöntää oleskelulupaa eikä pakolaisstatusta Suomeen, mutta häntä ei voida palauttaa kotimaahansa välittömästi turvallisuustekijöihin vedoten.

Paluumuuttaja on ulkosuomalainen, joka palaa Suomeen. Suomessa käsitettä sovelletaan entisiin ja nykyisiin Suomen kansalaisiin sekä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin kuten inkerinsuomalaisiin, joilla on suomalainen syntyperä. Viimeksi mainitut ovat kansallisuudeltaan, mutta eivät kansallisuudeltaan suomalaisia. Vuosi 2017 on viimeinen vuosi entisen Neuvostoliiton alueelta tulevien paluumuuttajien rekisteröimiselle.

Erityisiä toimenpiteitä tarvitsevilla tarkoitetaan maahanmuuttajaa, joka tarvitsee tehostettuja kotouttamistoimenpiteitä erityisesti luku- ja kirjoitustaidottomuuden, iän, perhetilanteen, alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn perusteella.

Liite 2 Työnjako maahanmuuttoasioissa

Valtioneuvosto	Maahanmuutto- ja pakolaispolitiikan johtaminen ja suuntaviivat; valtakunnallinen kotouttamisen kehittäminen neljäksi vuodeksi kerrallaan laaditulla valtion kotouttamisohjelmalla.
Maahanmuuttopoliittinen ministeri-työryhmä	Em. asioiden valmistelu ja päätös 850-1050 hengen pakolaiskiintiön kohdentamisesta vuosittain.
Sisäministeriön maahanmuutto-osasto	Maahanmuuttoa, Migriä ja vastaanottokeskuksia koskevat asiat, muukalaispassit ja pakolaisten matkustusasiakirjat, pakolaisuus ja turvapaikat, Suomen kansalaisuus, ulkomaan kansalaisten paluu ja palauttaminen, paluumuuttoon, maastamuuttoon ja ulkosuomalaisiin liittyvät asiat, joukkopakotilanteisiin varautuminen, ulkomalaislain nojalla tapahtuva säilöönnotto.
Työ- ja elinkeinoministeriö	Työvoiman maahanmuutto, kotouttamisen ohjaus, aikuisten maahanmuuttajien kotouttava koulutus osana työvoimapolitiittista koulutusta.
Kotouttamisen osaamiskeskus	Asiantuntijoiden tiedonsaannista huolehtiminen, kotoutuminen.fi –sivuston ylläpitäminen.
Ulkoministeriö	Viisumipolitiikka ja oleskelulupahakemusten vastaanottaminen ulkomaan edustustoissa.
Sisäministeriön alainen Maahanmuuttovirasto (Migri)	Myöntää kaikki maahantuloluvat. Yksittäisten henkilöiden maahantuloon, maasta poistumiseen, pakolaisuuteen ja kansalaisuuteen liittyvät asiat; ensimmäisen määräaikaisen oleskeluluvan myöntäminen ja osallistuminen kiintiöpakolaisten valintaan, ELY-keskuksen kautta kunnalle esitys vastaanotettavista pakolaisista, migri.fi -sivuston ylläpitäminen. Migri pitää myös turvapaikkapuhuttelut.
SUPO	Turvallisuusselvitykset kiintiöpakolaisiksi kaavailuista ja turvapaikkahakijoista, osallistuminen kiintiöpakolaisten valintaan myös valintamatkoilla.
Rajavartiolaitos ja poliisi	Rajatarkastus, henkilöllisyyden ja matkareitin selvittäminen. Poliisi ottaa vastaan turvapaikkahakemukset ja tilapäistä suojelua hakevien hakemukset. Rajavartiolaitos voi ottaa vastaan turvapaikkahakemuksia.
ELY-keskus	Alueellinen yleistoimivalta ja kehittämisvastuu kotouttamisasiissa, kuntien ja TE-toimistojen ohjaus, neuvonta ja tukeminen, työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen suunnit-

KEHA-keskus	<p>telu, hankinta ja valvonta, osallistuminen kiintiöpakolaisten valintaan.</p> <p>Korvausten maksatus, kehittämistehtävät.</p>
TE-toimisto	Työikäisten maahanmuuttajien alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma, kotoutumiskoulutus ja muut työllistymistä edistävät toimet.
DVV eli Digi- ja väestötietovirasto.	Maahanmuuttajan väliaikaisen tai pysyvän kotikaupungin rekisteröinti; henkilötunnukset mm. kiintiöpakolaisille ja oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille.
Verotoimisto	Maahanmuuttajalle verokortti tai lähdeverokortti työn luonteesta riippuen; tietoa eri maiden verosopimuksista.
Kela	Sosiaaliturvaetuksien myöntäminen Suomessa vakinaisesti asuville ulkomaalaisille.
Hyvinvointialue, VARHA	
Kunta	Alueellinen yleis- ja yhteensovittamisvastuu kotouttamisen kehittämisessä, suunnittelussa, toimeenpanossa ja seurannassa.
Kolmannen sektorin toimijat	Mahdollisuus kotoutumisen tukemiseen, vertaistukeen, harrastustoimintaan yms.

